

JURIDISKĀ SILOĢISMA FUNKCIJAS KONCEPTS¹

THE CONCEPT OF THE FUNCTION OF LEGAL SYLLOGISM

Jānis Musts, *Mg. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorants

Summary

There are several different kinds of legal syllogisms. One way to differentiate between them is by their function. The aim of this paper is to show the categories that constitute the concept of the function of legal syllogism. The author concludes that it is useful to think about the function of the legal syllogism in terms of two categories: the intended scope of the legal syllogism in relation to the whole legal justification, and the proposition that the legal syllogism is used to justify with logical necessity.

Atslēgvārdi: juridiskais siloģisms, funkcija, tiesību teorija, juridiskā argumentācija

Keywords: legal syllogism, function, theory of law, legal justification

Ievads

Juridiskais siloģisms ir deduktīvs slēdziens ar noteiktu saturu, kas saistīts ar tiesību normu piemērošanu.² Tiesību teorijas diskursā ir atrodami dažādi juridiskie siloģismi, kuriem ir atšķirīgas funkcijas. Pirms šīs funkcijas sistēmiski klasificēt, nepieciešams precizēt juridiskā siloģisma funkcijas konceptu, kuru veido noteiktas kategorijas. Tā kā var identificēt vairākas šādas kategorijas, tās ir kritiski jāizvērtē, lai saprastu, vai tās iekļaut juridiskā siloģisma funkcijas konceptā.

Darba mērķis ir nonākt līdz detalizētām juridiskā siloģisma funkcijas kategorijām, kuras veido juridiskā siloģisma funkcijas konceptu.

Lai sasniegtu šo mērķi, pētījumā tiek izvirzīti divi uzdevumi:

- 1) salīdzināt un kritiski izvērtēt dažādos veidus, kā tiesību teorijas diskursā tiek domāts par juridiskā siloģisma funkciju, lai nonāktu pie funkciju kategorijām ar augstu abstrakcijas pakāpi;
- 2) abstraktās funkciju kategorijas detalizēt.

¹ Pētījums tapis ar LU Fonda un “Eversheds Sutherland Bitāns” stipendijas “Mūsdienu izaicinājumi tiesību piemērošanas teorijai un praksei Latvijā” atbalstu.

² Musts J. Juridiskā siloģisma jēdziens. Grām.: Tiesību ierobežojumu pieļaujamība un attaisnojāmība demokrātiskā tiesiskā valstī. Latvijas Universitātes 81. starptautiskās zinātniskās konferences tiesību zinātnes rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2023, 416. lpp.

Pētījumā izmantota deduktīvā metode, lai detalizētu juridiskā siloģisma kategoriju. Salīdzinošo metodi autors izmanto, lai dažādajos juridiskā siloģisma raksturojumos fiksētu atšķirības, uz kuru pamata tiek veidotas abstraktas juridiskā siloģisma funkciju kategorijas.

1. Juridiskā siloģisma funkcijas koncepta elementi

Pirmā juridiskā siloģisma funkcijas kategorija saskatāma E. Steineres (*Eva Steiner*) pētījumā, kurā autore, analizējot Francijas tiesu tiesnešu spriedumus, pievēršas četrām juridiskā siloģisma funkcijām:

- 1) racionalitāte (angļu val. – *rationality*);
- 2) noteiktība (angļu val. – *certainty*);
- 3) pamatojums (angļu val. – *justification*);
- 4) risinājuma vadlīnijas turpmākajās lietās (angļu val. – *guidance for the resolution of further cases*).³

E. Steiner, raksturojot **pirmo** funkciju, norāda, ka juridiskais siloģisms, kas balstīts Aristoteļa siloģistikajā loģikā, nodrošina sprieduma racionalitāti un ļauj veidot tiesas spriedumus ar pārliecinošu argumentu formu.⁴ Savukārt **trešā** funkcija ir balstīta prasībā tiesnešiem pamatot savus lēmumus.⁵ Šīs divas funkcijas ir vērts aplūkot vienkopus, jo ar tām ir saistīta līdzīga problēma, proti, tās tiek nepamatoti attiecinātas konkrēti uz juridisko siloģismu. Lai gan juridiskais siloģisms var būt racionāla pamatojuma daļa, tomēr šīs abas funkcijas drīzāk ir kvalitatīva nolēmuma kritēriji, nevis juridiskā siloģisma funkcijas.

Arī **otro** un **ceturto** funkciju var aplūkot vienkopus. Otrās funkcijas raksturojumā norādīts, ka juridiskais siloģisms tiesiskajā sistēmā palielina noteiktību, jo nodrošina to, ka tiek veidota loģiski konsekventa izteikumu sistēma, kas palielina paredzamību.⁶ Savukārt ceturtās funkcijas nosaukums pietiekami precīzi raksturo tās būtību, proti, būt par risinājuma vadlīnijām turpmākajās lietās. Šīs funkcijas parasti tiek izpildītas neatkarīgi no tā, vai nolēmums satur juridisko siloģismu, piemēram, ja nolēmumā tiesa konstatē, ka konkrētie lietas fakti nav noteiktas tiesību normas tiesiskā sastāva tvērumā. Arī šādi tiek veidotas vadlīnijas turpmākajās lietās un palielināta noteiktība tiesiskajā sistēmā. Līdz ar to šīs ir juridiskā siloģisma funkcijas, ciktāl juridiskais siloģisms mēdz būt nolēmuma pamatojuma elements. Tātad šādas funkcijas ir pārāk plašas, lai tām būtu būtiska teorētiska nozīme, jo tās līdzdala gandrīz visi juridiskie siloģismi un citi deduktīvi slēdzieni, kas varētu parādīties lietas risinājumā. Secīgi tām nav arī vērtā nemamas praktiskas nozīmes, jo tās nepalīdz saprast, vai konkrētā situācijā ir vai nav jāizmanto juridiskais siloģisms. Lai izvairītos no šādas problēmas, vēlams izmantot tādu juridiskā siloģisma funkcijas kategoriju, kas balstīta uz juridiskā siloģisma īpatnībām.

³ Steiner E. *French Law: A Comparative Approach*. New York: Oxford University Press, 2010, pp. 149–150.

⁴ *Ibid.*, p. 149.

⁵ *Ibid.*, p. 150.

⁶ *Ibid.*, p. 149.

Otrā juridiskā siloģisma funkcijas kategorija saskatāma L. Duarte (*Luis Duarte d'Almeida*) pētījumā, kurā tiek izvēsta kritika pret tēzi: juridiskais siloģisms ir tāds arguments, ar kuru pamato to, ka tiesnesim ir pienākums piemērot tiesiskās sekas.⁷

Šī tēze liecina par juridiskā siloģisma funkciju, ar kuru tiek mēģināts rast atbildi uz jautājumu, ko konkrēti ar juridisko siloģismu pamato. Autors uzskata, ka šāda juridiskā siloģisma funkcijas kategorija ir vēlama, jo tā ir pietiekami saistīta ar juridiskā siloģisma īpatnībām. Tā kā juridiskais siloģisms ir deduktīvs slēdziens ar noteiktu saturu, kas saistīts ar tiesību normu piemērošanu, tad tā funkcijai jābūt saistītai ar šo definīciju. Šī saistība izpaužas divos veidos. Definīcijas tuvākā ģints (“deduktīvs slēdziens”) paredz to, ka juridiskais siloģisms sastāv no vienas vai vairākām premisām, kuras ar loģisku nepieciešamību pamato secinājuma patiesumu. Definīcijas sugas atšķirība (“ar noteiktu saturu, kas saistīts ar tiesību normu piemērošanu”) tālāk precizē, ka šim saturam ir jābūt iepriekš noteiktam un saistītam ar tiesību normu piemērošanu. Šī juridiskā siloģisma definīcija ļauj nonākt līdz juridiskā siloģisma funkcijas kategorijai: ar loģisku nepieciešamību pamatot noteiktu izteikumu, kas saistīts ar tiesību normu piemērošanu.

Ja pieņemam, ka juridiskā siloģisma funkcijas kategorija ir pietiekami saistīta ar juridiskā siloģisma īpatnībām, tad varētu rasties jautājums, vai jāturpina meklēt, kritiski izvērtēt un abstrahēt citas juridiskā siloģisma funkcijas. Autors uzskata, ka atbilde ir apstiprinoša, jo šīs juridiskā siloģisma funkciju kategorijas iespējams kombinēt. Protams, tas, vai šādas kombinācijas ir vērts veidot, ir atkarīgs no tā, vai tām ir praktiska vai teorētiska vērtība. Attiecībā uz pirmo un otro juridiskā siloģisma funkcijas kategoriju autors šādu vērtību nesaskata.

Trešā juridiskā siloģisma funkcijas kategorija saskatāma R. Aleksija (*Robert Alexy*) pētījumā par juridisko argumentāciju, proti, tajā norādīts, ka juridiskais siloģisms kā iekšējais pamatojums palīdz eksplīcēt visas tās premissas, kuras tālāk jāpamato ar ārējā pamatojuma palīdzību.⁸ Šādas norādes par juridiskā siloģisma vietu tiesību normu piemērošanas pamatojuma (turpmāk arī – pamatojums) struktūrā liecina par tādu juridiskā siloģisma funkcijas kategoriju, kas rod atbildi uz jautājumu, kādas ir juridiskā siloģisma attiecības ar tiesību normu piemērošanas pamatojuma tvērumu. Attiecīgā juridiskā siloģisma funkcijas kategorija ir: būt noteikta veida attiecībās ar tiesību normu piemērošanas pamatojuma tvērumu.

Autors uzskata, ka šo kategoriju ir vērts kombinēt ar juridiskā siloģisma funkcijas otro kategoriju. **Pirmkārt**, starp šīm divām kategorijām ir saskatāma teorētiski nozīmīga mijiedarbība, proti, noteiktas izpratnes par juridiskā siloģisma vietu tiesību normu piemērošanas pamatojuma tvērumā determinē to izteikumu, kas juridiskajam siloģismam jāpamato. Piemēram, divu pakāpju pamatojuma struktūrā⁹, ko piedāvā R. Aleksijs, juridiskajam siloģismam vienmēr jāpamato pamatojuma pēdējais secinājums.

⁷ D'Almeida L. D. On the Legal Syllogism. In: Dimensions of Normativity. D. Plunkett, S. J. Shapiro and K. Toh (eds.). New York: Oxford University Press, 2019, p. 350.

⁸ Alexy R. A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification. Translated by Ruth Adler and Neil MacCormick. Oxford: Clarendon Press, 1989, pp. 229–230.

⁹ Cserne P., Esposito F. (eds.). Economics in Legal Reasoning. Cham: Palgrave Macmillan, 2020, p. 21.

Otrkārt, tiesību teorijas diskursā mēdz parādīties kritika¹⁰, kas saistīta ar juridiskā siloģisma tvērumu attiecībā pret visu pamatojumu. Lai šāda kritika netiktu piemērota nevietā, vēlams norādīt, kādu pamatojama daļu iecerēts tvert ar juridisko siloģismu.

Tātad var secināt, ka aplūkojamās tēmas kontekstā juridiskā siloģisma funkcijas konceptu veido no divām abstraktām kategorijām: ar loģisku nepieciešamību pamatot noteiktu izteikumu, kas saistīts ar tiesību normu piemērošanu; būt noteikta veida attiecībās ar tiesību normu piemērošanas pamatojuma tvērumu.

2. Juridiskā siloģisma funkcijas kategoriju detalizācija

No šīm juridiskā siloģisma funkcijas kategorijām *a priori* var tālāk detalizēt vienīgi kategoriju – būt noteikta veida attiecībās ar pamatojuma tvērumu, izveidojot trīs nošķirumus, kuri uzrāda šīs dažādās attiecības:

- 1) ar juridisko siloģismu iecerēts tvert **visu** pamatojumu;
- 2) ar juridisko siloģismu iecerēts tvert kādu **daļu** no pamatojuma;
- 3) ar juridisko siloģismu **nav** iecerēts tvert pamatojumu.

Lai gan mūsdienās pirmais variants ir reti sastopams, tomēr eksistē tāds priekšnosacījumu kopums, kas ļautu realizēt tādu juridiskā siloģisma funkciju, ar kuru var tvert visu pamatojumu. Šādu funkciju var īstenot tad, ja pietiekami sašaurina tiesību normu piemērotāja darbības robežas vai mākslīgi ierobežo to, kas var parādīties pamatojumā.

Par pirmās alternatīvas iespējamību liecina uzskats, ka, lai pamatotu risinājumu vienkāršās lietās, pietiek ar juridisko siloģismu.¹¹ Tas nozīmē: ja tiesību normu piemērotājam ir jārisina vienīgi vienkāršas lietas, tad tā pienākumi būtu pietiekami šauri, lai pamatojums saturētu tikai juridisko siloģismu. Piemēram, Franču revolūcijas laikā bija periodi, kuros Monteskjē (*Charles-Louis de Secondat, Baron de La Brède et de Montesquieu*, 1689–1755) ideju par tiesas lomu¹² ietekmē tiesību normu piemērošanas pamatojums aprobežojās ar juridisko siloģismu.¹³ Tā kā tiesību sistēma mēdz saturēt nepilnības un neskaidrības¹⁴, tika ieviests risinājums, kas paredzēja, ka jebkuru šādu nepilnību un neskaidrību gadījumā tiesai jāvērsas pie likumdevēja, lai tas attiecīgās problēmas novērsī.¹⁵ Pēc šā “eksperimenta” Francijas tiesību sistēmā tika ieviesta norma, kas noteica juridiskās obstrukcijas aizliegumu, jo, tā kā tiesai nācās pārāk bieži vērsties pie likumdevēja, iepriekšējā sistēma bija nesamērīgi lēna¹⁶. Šāda sistēma pietiekami efektīvi varētu strādāt vienīgi tad, kad izskatāmo lietu skaits ir mazs vai nav būtiska nozīme tam, ka tiesību normu piemērošanas process

¹⁰ Huhn W. The Use and Limits of Deductive Logic in Legal Reasoning. Santa Clara Law Review, Vol. 42, 2002, p. 862.

¹¹ Bārdiņš G. Dialoga loma tiesas spriešanā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 195. lpp.

¹² Montesquieu. Spirit of The Law. A Compendium of the First English Edition. Los Angeles: University of California Press, 2020, p. 209.

¹³ MacCormick N., Summers R. S. Interpreting Statutes. A Comparative Study. Routledge, 1991, p. 203.

¹⁴ Rezevska D. Vispārējo tiesību principu nozīme un piemērošana. 2. izd. Rīga: Daigas Rezevska izdevums, 2015, 45. lpp.

¹⁵ Perelman C. Justice, law, and argument: Essays on moral and legal reasoning. Dordrecht: Springer Science & Business Media, 2012, p. 138.

¹⁶ Ibid., pp. 138–139.

mēdz ievilkties, piemēram, ja strīdi tiek risināti starp kādas nelielas starptautiskas organizācijas dalībvalstīm.

Otrā alternatīva varētu eksistēt tad, ja tiesiskā sistēma nav iekārtota tā, lai juridiskais siloģisms vienmēr varētu tvert visu tiesību normu piemērošanas pamatojumu, bet eksistē apsvērumi, kuru dēļ pamatojuma saturs tiek ierobežots.¹⁷ Šie apsvērumi varētu būt saistīti, piemēram, ar mēģinājumiem uzturēt ilūziju par stingru nošķirumu starp tiesu varu un likumdevējvaru.

No iepriekš rakstītā var izdarīt secinājumu par vienu no jautājumiem, uz kuru tiesību normu piemērotājam jārod atbilde, lai saprastu, vai izmantot konkrētu juridisko siloģismu: vai tiesiskajā sistēmā eksistē priekšnosacījumi, kas ļauj realizēt konkrēto juridiskā siloģisma funkciju?

Otrais nošķirums paredz, ka ar juridisko siloģismu iecerēts tvert kādu konkrētu daļu no tiesību normu piemērošanas pamatojuma. Šā nošķiruma kontekstā īpaši var izšķirt tās juridiskā siloģisma funkcijas, ar kurām iecerēts tvert tiesību normu piemērošanas pamatojuma kodolu. Autors izmanto jēdzienu “tiesību normu piemērošanas pamatojuma kodols”, lai apzīmētu argumentu, no kura izriet tiesību normu piemērošanas pamatojuma galīgais secinājums.

Kādas ir šā galvenā argumenta robežas? Šāds jautājums varētu rasties turpmāko apsvērumu dēļ. Pirmkārt, tiesību teorijas diskursā ir autori, kuri pauž uzskatu, ka tiesību normu piemērošanas pamatojums var saturēt deduktīvu argumentu ķēdes.¹⁸ Otrkārt, argumenti var saturēt vairākas pareizas domāšanas formas. Lai šo domu ilustrētu, var izmantot šādu piemēru.

1. premisa: visi cilvēki ir mirstīgi.

2. premisa: visi grieķi ir cilvēki.

3. premisa: visi atēnieši ir grieķi.

Secinājums: visi atēnieši ir mirstīgi.

Šis arguments saīsinātā formā sevī tver divas identiskas pareizas domāšanas formas (*modus barbara*), kuras noved pie gala secinājuma.

1. premisa: visi cilvēki ir mirstīgi.

2. premisa: visi grieķi ir cilvēki.

Starpsecinājums: visi grieķi ir mirstīgi.

3. premisa: visi atēnieši ir grieķi.

Gala secinājums: visi atēnieši ir mirstīgi.

Pirmā argumenta daļa sastāv no pirmajām divām premisām un starpsecinājuma, otrā daļa – no starpsecinājuma, trešās premisas un gala secinājuma. Šis piemērs uzrāda divus veidus, kā domāt par to, kā tiek pamatots gala secinājums:

1) viss arguments ir vērsts uz to, lai pamatotu gala secinājumu;

2) otrā pareizā domāšanas forma pamato gala secinājumu.

Tātad, ja pamatojums satur deduktīvu argumentu ķēdes, kuras pamato galīgo secinājumu, aktuāla kļūst pamatojuma kodola demarkācijas problēma. Lai gan varētu

¹⁷ Piemēram, Francijā eksistēja prakse pamatojumā neiekļaut apsvērumus, kas saistīti ar problemātisku normatīvā tiesību akta daļas interpretāciju. Sk. McCormick N., Summers R. S., 1991, p. 502.

¹⁸ Huhn W., 2002, p. 862; Peczenik A. On Law and Reason. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 1989, p. 109; Aldisert R. J., Clowney S., Peterson J. D. Logic for Law Students: How to Think Like a Lawyer. University of Pittsburgh Law Review, № 69 (1), 2007, p. 9.

pieņemt, ka pamatojuma kodols sastāv vienīgi no pareizas domāšanas formas, ar kuru pamato galveno secinājumu, tomēr autors uzskata, ka šāds risinājums nav vēlams, jo varētu nākties juridiskos siloģismus, kuriem ir attiecīgā funkcija, sadalīt mazākos argumentos. Tas novestu pie tā, ka juridisko metožu klāsts, palielinot elementu skaitu, tiktu padarīts sarežģītāks. Alternatīvi ir jāievieš kritērijs, kas ļautu noteikt, vai kāda pareiza domāšanas forma ir vai nav pamatojuma kodola elements.

Autors uzskata, ka par šādu kritēriju varētu kalpot nosacījums, ka pamatojuma kodolam jābūt **nemainīgam**, proti, šim pamatojuma kodolam jābūt tādām, kas ar vienādu struktūru parādās ikvienā tiesību normu piemērošanas pamatojumā.

Lai saprastu, vai kādu juridisko siloģismu, kas satur vairākas pareizas domāšanas formas, ir vērts sadalīt sīkākos juridiskajos siloģismos, jāmeklē atbilde uz jautājumu, vai potenciāli var būt tāda situācija, kad pamatojumā attiecīgā pareizā domāšanas forma var parādīties šķirti no visa juridiskā siloģisma. Tiesību teorijas diskursā var atrast piemērus, ka tiek izmantots siloģisms, kas pamato tiesiskās sekas, kuras ir tikai daļēji konkretizētas, bet papildus eksistē cits juridiskais siloģisms, kas šīs tiesiskās sekas ļauj tajā pašā vai citā nolēmumā konkretizēt līdz galam.¹⁹ Tiesiskajās sistēmās, kurās šāda situācija procesuāli nav iespējama, šos divus juridiskos siloģismus varētu apvienot vienā. Autors pievērsīsies situācijām, kad ar juridisko siloģismu **nav** iecerēts tvert pamatojumu. Šis nošķirums ir vērstis galvenokārt uz to, lai aptvertu tādas juridiskā siloģisma funkcijas, kas var parādīties tiesību normu piemērošanas **procesā**, bet tiesību normu piemērošanas pamatojumā atsevišķi šāda funkcija netiek izdalīta vai arī attiecīgais juridiskais siloģisms ir daļa no lielāka argumenta, piemēram, pamatojuma kodola.

Viens šādas situācijas piemērs skaidri izriet no Kriminālprocesa likuma 506. panta piektās daļas, kura noteiktā situācijā sašaurina tiesas debašu saturu, proti, tikai par piemērojamo sodu.²⁰ Šādā gadījumā tiesu debatēs var parādīties tāda pareiza domāšanas forma, ar kuru konkretizē tiesiskās sekas attiecībā uz konkrētu personu, bet attiecīgajā tiesību normu piemērošanas aktā tiesa iekļaus plašāku argumentu, ar kuru papildus pamatos, piemēram, noteiktu noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju.²¹

Visbeidzot, tiesību teorijas diskursā mēdz parādīties tādas juridiskā siloģisma funkcijas, ar kurām nav iecerēts tvert tiesību normu piemērošanas pamatojumu, bet tām arī nav nozīmes tiesību normu piemērošanas procesā. Ir vairāki autori, kuri piedāvā juridiskā siloģisma struktūru²², kura nav piemērota, lai tvertu tiesību normu un lietas faktiskos apstākļus²³.

¹⁹ Larenz K., Canaris C. W. Methodenlehre der Rechtswissenschaft. Dritte, neu bearbeitete Auflage. Berlin, Heidelberg, New York, Barcelona, Budapest, Hongkong, London, Mailand, Paris, Tokyo: Springer Verlag, 1995, S. 97.

²⁰ Kriminālprocesa likums: LV likums. Pieņemts 21.04.2005. [04.11.2023. red.].

²¹ Kriminālprocesa likuma 527. panta pirmā daļa.

²² Molina S. R. Legal Interpretation and Standards of Proof. Essays in Philosophy of Law and Evidence Law Theory. Uppsala: Department of Philosophy, 2020, p. 9; Bårdiņš G., 2016, 122.–123. lpp.; Feteris E. T. Fundamentals of Legal Argumentation. A Survey of Theories of the Justification of Judicial Decisions. Second edition. Dordrecht: Springer Nature, 2017, p. 26.

²³ Pirmā premisa netver to, ka tiesību norma ir vispārēja, bet otrā premisa atkārtō tiesisko sastāvu. Tas nozīmē, ka pirmā premisa netver piemērojamo tiesību normu visā tā pilnībā (tikai to, ka tā ir hipotētiska), bet otrā premisa netver lietas faktiskos apstākļus.

Slēdziena *modus ponens* forma:

1. premisa: ja A, tad B

2. premisa: A

Secinājums: B

Šādam juridiskajam siloģismam funkcija varētu būtu vienīgi didaktiska, proti, viegli uztveramā veidā palīdzēt saprast, ko tiesību piemērošanas kontekstā nozīmē tas, ka tiesību normas ir nosacītas (hipotētiskas).²⁴

Izmantojot iepriekš atrastās un detalizētās kategorijas, var izveidot turpmāko funkcijas piemēru. *Ar juridisko siloģismu iecerēts tvert nemainīgu tiesību normu piemērošanas pamatojuma kodolu, kurā ar loģisku nepieciešamību tiek pamatotas konkretizētas tiesiskās sekas.*

Kopsavilkums

1. Juridiskā siloģisma funkcijas koncepts sastāv no divām abstraktām kategorijām:
 - 1) būt noteikta veida attiecībās ar tiesību normu piemērošanas pamatojuma tvērumu;
 - 2) ar loģisku nepieciešamību pamatot noteiktu izteikumu, kas saistīts ar tiesību normu piemērošanu.
2. Juridiskā siloģisma funkcijas kategoriju – būt noteikta veida attiecībās ar tiesību normu piemērošanas pamatojuma tvērumu – var detalizēt šādā veidā:
 - 1) tvert visu tiesību normu piemērošanas pamatojumu;
 - 2) tvert tiesību normu piemērošanas pamatojuma daļu, kas:
 - a) satur nemainīgu tiesību normu piemērošanas pamatojuma kodolu,
 - b) nesatur šādu kodolu,
 - 3) netvert tiesību normu piemērošanas pamatojumu.
3. Izvēloties juridisko siloģismu ar noteiktu funkciju, jāatrod atbilde uz jautājumu, vai tiesiskajā sistēmā eksistē priekšnosacījumi, kas ļauj realizēt konkrēto juridiskā siloģisma funkciju.

²⁴ Musts J., 2023, 412. lpp.